

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY-ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: esütőtűkön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félvre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTUDAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A gonosztevőknek pusztulniok kell...

Lukács és Tisza miért vannak még a helyükön? Jöttek, hogy romboljanak és romboltak. Vállukra lopták az országot és valahányszor megmozdultak, összeomlásoktól rendült meg az ország. Két szörnyű, milliókra éhes Leviáthán. Mit akarnak még? Hiszen mindent elpusztítottak. Ami nemzeteket és társadalmakat összetart, szétesett és romokban hever. Eszményi értékek és anyagiak egyformán elpusztultak. A parlamentarizmust megbecsztelenítették, az alkotmányt megtépték, a törvényt legázolták, a politikai becsületet beszenyyezték, az egész országot megfojtották. Nem él igazi életet ez a szerencsétlen ország. Összeroncsolt tetemmel romok alatt haldoklik. Még mit akarnak? A sáskahad is eltakarodik, ha egy területet letarolt. Ők miért nem takarodnak el? Megmaradásuk még a saját szempontjaikból is értelmetlen. Ha fosztogatniok kell, hát az már nem lehet és mennél tovább maradnak, annál kevésbé lehet, mert amíg ők vannak, addig nincsen remény arra, hogy a nemzet az elvesztett erőket ujakkal pótolhassa ki.

Mert Tisza és Lukács ezt az országot az alkotó és termelő erejétől is megfosztotta. A gazdasági élet vigas talan leromlását ők idézték elő. Akármennyire is összefügg európai konjunkturával a pénzpiac feszültsége, a lezüllofttségünk igazi oka mégis az itthoni állapotokban keresendő. Kisebb nemzetek nem erősödhetnek, ha mindig csak a saját forrásaikból merítenek. A gyarapodáshoz való erőt gazdagabb nemzetekből kell meríteniök. Mi tőlünk pedig azok elvonták a bizalmukat. Ahol csendőrszorongra tüzték a törvényt, a hol kormány kormányzó principiumául az erőszakot deklarálta, ahol az uralom örjögői a jogot parancsoló tekintélyétől megfosztották, ott az érvényes erkölcsök nem védnek és nem oltalmaznak és ilyen ország iránt nem lehet bizalma a kulturált külföldnek.

A külföldi bizalmat vissza kell szerezni, de ezt csak úgy lehetne, ha magunkról a balkáni bélyeget lemoshatjuk és a parlamentarizmust romjaiból kiemeljük. Kifelé való megbízhatóságunk — a belső megerősödésnek ezt a főfeltételét — csak a belső rendezettséggel igazolhatjuk. A törvényesség és a jogrend sohse volt annyira hordozója a gazdasági érdekeknek, mint mostanság. A parlamentarizmust tehát nem csupán a parlamentarizmus érdekében kell régi tisztaságába visszahelyezni, hanem a nemzet gazdasági érdekei miatt is. Mert amíg a politikai állapotok meg nem tisztulnak, addig itt dolgozni, termelni, szerezni nem lehet.

A politikai rend, helyreállításának pedig nincs más akadály, csak ez a két

ember: Lukács és Tisza. Ő miattuk nincs béke, mert ő tőlük még ezt se fogadhatja el az ellenzék. Velük tárgyalni annyi volna, mint fölszenteltetni a megszensteltetett templomot azok által, akik kifosztották és megszensteltetették. A politika elika arcucsapása volna akárcsak meg is tőrni őket az alkotmányos rend újraépítésénél. Nekik ebben a munkában nem lehet szerepük. De ha a béke legszentebb céljai érdekében ettől az erkölcsi követeléstől el is lehetne tekinteni, ha másokkal szemben talán el is tekintene ettől az ország, Lukácscsal és Tiszával szemben semmi körülmények között nem teheti, mert ez olyan könnyelműség volna, ami csak újabb és még az eddigieknél is keservesebb csalódásokkal fizetne meg. Tiszával, aki mániákusa az erőszaknak és Lukácscsal, aki prototípusa az önzésnek, a ki a maga érdekeinek mindent feláldozni képes, aki képzeletet felülmúlóan fondorlatos és megbízhatatlan és aki mindezeneken túl az alá a súlyosan megbélyegző vád alá is került, hogy az állam pénzét választási célokra tulajdonította el — ezzel a két emberrel az ellenzék semmi körülmények között nem tárgyalhat, mert az szinte békére, elfogadható garanciát nem nyújthatnak.

Addig tehát nem lesz béke, amíg ők állnak a kormány és a munkapárt élén. És amíg béke nincsen, addig az ország csak haldokolni fog. Miért maradnak hát? Ebben az országban, amelyen ők zsákmányoltak ki, magukhoz méltó munkát többé nem találhatnak. Százmilliókat kell kiharácsolni a népből, hát honnan veszik a százmilliókat, ha ők megmaradnak és a nemzetet a termelő munkában megakadályozzák?

Amikor jöttek, hazugsággal jöttek. A nemzeti munkát tüzték ki cégerül és nem dolgoztak, de romboltak. Aztán a parlamenti etikát emlegették és e mögé bujva, a parlamenti etikát a sárba gázolták. Most a jogrend megvédelmezését hazudják megmaradásuk ürügye gyanánt és a rend éppen miattuk nem állhat helyre. A legszentebb és a legfenségesebb fogalmak hazugsággá torzultak el az ő szájukban. Az egyenest görbére hajlították, a törvényt törvénytelenre, a rendet szörnyű anarkiává, amely már a közbiztonságot is veszélyezteteti. Ez a két ember most már nemcsak Magyarországnak a veszélye, de Bécsnek is. Nem látják ezt odafent? A béke, amely minálunk mindent jelent, Bécsnek a monarchia hatalmi állását jelenti. Ezt előbb-utóbb Bécsben is meg kell látni. Ha tehát már a magyarság érdekét nem nézik, miért nem nézik Bécsét, ezt szolgálták mindig. Ne árulják hát el most se és pusztuljanak. Mert a békének ez a föltétele.

(B—t.)

Lopott-e Lukács, a kormány elnöke?

Sikkasztott közpénzek a munkapárti választásoknál.

Ez évi július 4-én törvényhatósági közgyűlése volt Udvarhelyvármegyének. E közgyűlésen id. Haller János gróf főispán kezetes hangon cáfolgatta a „Jó étvágyat székelyek!” című röpiratban érintett munkapárti lopást, melyet már azelőtt Déry Zoltán volt pénzügyi államtitkár, a Kossuth-párt alelnöke az országgyűlésen szemükbe vágott.

A nevezett közgyűlésen a sokszoros főispán Dr. Václav Ferenc orsz. képviselőre, mint azonossági tanura hivatkozott, aki azonban bizonytalan tanúságtételre hajlandó nem volt. De azért — úgy véljük — a közgyűlés némely tagja a főispán akkori cáfolatának hitelt adott...

A súlyos, Magyarország mai közéletének erkölcsait ország-világ előtt mélyen lealacsonyító eset most ismét felszínre került és pedig olyan formában, a mi nem a sokszoros főispán köteleességszerű pártoltjai, hanem a szóban forgó röpirat felé billenti az igazság valószínűségének mérlegét...

Déry Zoltán vádolja a miniszterelnököt.

E cím alatt „A Nap” pénteki számában ezeket írja:

Több reggeli lap, így „Az Ujság” a „Pesti Hírlap” mai számában az egyetemi ifjuság tegnapi lakomájáról szóló tudósításban Déry Zoltán volt pénzügyi államtitkárnak, a Kossuth-párt alelnökének ez a kijelentése olvasható:

— Egész Európában nyílt titok, hogy Magyarország kormányelnöke a legnagyobb panamista. Az az erkölcsi alap, amelyen a kormány és a munkapárt áll, olyan, amelyért kispolgárok börtönbe kerülnek: a lopás.

Erről az éles támadásról, amely nyílt vádat tartalmaz, nagy izgatottsággal beszéltek ma ellenzéki és kormánypárti körökben. Déry Zoltán barátai emlékeztettek rá, hogy ez a vád már egyszer komoly formában fölmerült, de akkor Déryt elűtötték attól, hogy a parlament előtt bizonyítson. Most azonban elérkezettnek látja az időt, hogy részletezze a vádat. „A Nap” munkatársa ma fölkereste Pannónia-szállóbeli lakását Déry Zoltánt, aki Palugyay Mór országgyűlési képviselő társaságában volt. Déry így nyilatkozott:

— Eddig nem akartam ezt a fegyvert használni, de most már kénytelen vagyok vele. Igenis: Sikkasztottak és loptak és béke csak akkor lesz, ha Lukács visszafizeti azt, amit lopott. Követelem, hogy a mi lopott pénzt rábizonyítok, azt fizesse vissza. A munkapárt tagjaival nincs dolgom. Tévesen adták vissza tegnap esti beszédemnek ezt a részét, mert én csak a kormány erkölcsi alapjául jelöltem meg a lopást.

— Megengedhetőnek tartja-e Meltóságod. — kérdeztük — hogy a kormány egyik alapból a másikba utaljon át pénzeket?

— Nem, távolról sem, — felelt Déry. — Én hivatalos működésem alatt egyetlen fillért se fordítottam budgetellenes célokra. Csakis olyan célokra, amelyekre költségvetésileg rendeltetett. Meg vagyok róla győződve, hogy abban a kormányban, amelyiknek államtit-

kára voltam, ilyen eset nem fordult elő. A párt kasszának az én működésemben szerepe nem volt. **Vádolom a miniszterelnököt azzal, hogy tudtával és beleegyezésével defraudált (sikkasztott) pénzeket használtak föl a munkapárti választásokra.** Május végén vagy június elején — nem emlékszem pontosan — bementem Tiszához, aki már akkor elnök volt és közöltem vele, hogy ezt a vádat a Ház színe előtt bizonyítani akarom. Kértem, adjon engedélyt sürgős interpellációra. Tisza azt felelte, hogy nem tartja sürgősnek. Aztán jött június negyediké és az én interpellációm természetesen elmaradt. Amíg reméltem, hogy tisztességes kibontakozást érhetünk el, addig hallgattam és nem álltam elő bizonyítékokkal; de most kötelességem az ország elé vinni, hogy közpénzekből négy millió koronát elvettek, elloptak. Egyelőre ezt tudom bizonyítani, de lesz több is.

— Ismétlem, hogy annak a pénznek több millió részé, amit a választásoknál használt föl a kormány, defraudált pénz. A dolognak ez a hisztórikuma: Hónapokkal ezelőtt tudtam meg, hogy ezt a pénzt elikkasztották. Mem akartam ezzel előállni, de a nagy kavargódás alkalmával, Kovács Gyula esetén elodaszóltam Zichy János gróf miniszternek: Hogy élhet ily eszközökkel az a párt, amelyet lopott pénzből toboroztak össze? Másnap jelentkeztem Tiszánál és megmondtam, hogy nem vagyok gyermek, amit mondtam, bizonyítani tudom. De nem adtak alkalmat a bizonyításra. Többet nem tárgyaltunk. Egyik vezető politikai egyéniségünk arra kért, hogy bármily erős fegyver is ez a dolog a mi kezünkben, ne használjuk, mert ugyanis Balkán reputációnk van Európa előtt. Ne növeljük még ezt a defektust. De a történetek után tovább nem hallgatók. **Bizonyítékaim a zsebemben vannak** és legközelebb alkalmat fogok keresni arra, hogy azokkal előálljak. Amint már jeleztem, a béke első feltétele az, hogy térítsék vissza a négy milliót. Előbb nem is tárgyaltunk.

Nyilatkozata végén azt mondta még Desy, hogy amíg reménye lehetett a békés kibontakozásra, addig hallgatott, de most mikor azt látja, hogy Lukács László a saját személye miatt veszélyezteti az ország nyugalmit és alkotmányát, kénytelen volt a tényekkel előállni, első sorban azért, hogy példát teremtsen, hogy akik a közvagyonhoz nyúlnak, megbűnhődnek érte.

A félhívatásos szócső ilyenkor természetesen cáfol; nőha Desy már régebb megmondotta Tiszának, hogy ezt a vádat a Ház színe előtt bizonyítani akarja és tudja is bizonyítani.

Követeljük és követelnie kell Magyarországon minden adófizető polgárának, hogy Lukács László miniszterelnök, legújabbban a Szent István rend kilüktetettje, haladéktalanul adjon alkalmat a rettenetes vád bizonyítására vagy pedig vonja le a konzekvenciát és távozzék helyéről...

Százéves jubileum.

Barátságatlan őszi idő. Zimankós, hideg esőt csap az ember szemébe a szél a Hargita köde eltakarja, de érezni lehet a havat. A falevelek kínos halála megkezdődött, a falu élénk lakója, a fecske jobb hazát keres a az ember kedélye a külső benyomások hatása alatt természetszerűleg elkomorodik. S annál inkább a szegény fatusi emberé, ki a zuhógó patakok sáros hullámaiban keserves munkájának kárbavesztett nyomait keresi, s ki erősen érzi, hogy: Isten keze rajtunk. Székelybetlenfalva századik bűsesünnepén ez a tudat nyomja felkünköt. De mily édes érzés, hogy van vigasztalás...

A százéves templomban az Isten színe előtt fölmelegedtek a komor szívek s a síró

asszony és a kemény szabású férfi egy lélekkel zengi: „Hozzad fohászokdunk, áldott védasszonyunk”. Érzik, hogy nem hiába könyörögnek, hiszen kérésük meghallgatásának záloga, kiáltó, biztos jelle: a százéves mult, a dícsőségben folyton emelkedő százéves mult...

Pál István apátkanonok, főesperes infulás miséje ritka látványosság a falu népe előtt s a volt betlenfalvi kántornak: Gál Sándornak ez alkalomra írt éneke is öröndetes meglepetés volt. A lelkeknek Istenhez való emelésében nagy hatással munkálkodott közre az alkalmi szónok: Gegő Simon székelyszentléleki plebános, ki szép szavakban fűzi egybe a nagynevű alapítónak: Pál András egri kanonoknak érdemeit s helyezi a legméltóbb helyre: a Boldogságos Szűz lábai elé.

Ez a gondolat foglalt le mindenkit a banketten is. Ennek adott kifejezést Székelybetlenfalva tekintélyes szülöttje: Pál Gábor, csikszeredai ny. gimn. igazgató, kir. tanácsos, a „Csiki Hírlap” érdemes fő-zerkesztője is. Ő Pál András kanonok, novii c. püspöknek működését úgy fogja föl, mint a székelymentes legjobban bevált módját. Hisz Pál Andrásnak s a hasonló szellemben működő többi nagy székelynek alapítványából tanulnak azon derék emberek, kik díszére válnak a székel névnek, tudománynak, hazának. Az általános szegénység miatt bizony nem tanulhatna ma se annyi székel ifjú. De e nagyoknak előrelátó gondoskodása lehetővé, sőt tényre tette azt, hogy ma már az intelligencia testében, mint szorosan odatartozó részekre mindenhol tanult székel emberekre akadunk akár Erdély, akár nagy Magyarországon területén. Ez a kulturális működés méltó elismerést és hódolatot érdemel az utódoktól.

Ugyancsak a hála hangján szól *Kakucs* Ferenc helybeli plebános is, ki hívei nevében mond köszönetet a főesperes-kanonoknak, a ki gyöngelkedése ellenére és Pál Gábor ny. igazgatónak, ki a hosszú és kelemetlen ut fáradtságait is szívesen eltűrte, hogy ma itt hódolhasson az alapító szellemének és ünnepeljen az örövendőzökekkel.

Debután 4 órakor volt a műsoros ünnepély. A Himnusz elénekzése után *Kakucs* Ferenc pleb. az alapító életét s a templom 100 éves múltját mondja el határos szép beszédében.

Erre következett *Horváth* Lipót dramollettje: „Az elveszett gyermek”. A szereplők mind jól beletalálták magukat s a darab szép eszméjét domborították ki.

Ezután *Fábián* János papnövendék szavalata következett. „Boldogasszony Anyánk”. at szavalta Tárkányi Bélától. Hányszor hangzott a 100 éves multban a 400 éves ének szomorú hangja! s ma is, mert súlyos időköt élünk keseregve zendítnek rá, „kikben az önzéstől ment honszeretetnek szent tüze még lángol” a Boldogasszony Anyánk édesbus dallamára.

A szavalat után az ifjuság énekkara énekelte: „Szűz Anyám, szíveimnek üdv s reménye” c. szép éneket. Mire *Fábián* István csengő hangon szavalta a „Régi dalt”. Ujra csak rá gondoltunk a jelenre:

„Földeinken nincsen áldás,
Elpártoltunk az Istentől,
Elfordult az Isten tőlünk,
Ó tudja csak, ezután még mit érünk?”

De van vigasz, a falu multja már rávetet: a Boldogságos Szűz.

Ezután még Pál István apátkanonok emelkedett szólásra. Ismerve az alapító Pál Andrásnak érdemeit az egri egyházmegyében, ismerve s ideszámítva jó lelkét sok alapítványából, alapos és jogos Székelybetlenfalva öröme, csak a hála se maradjon el soha.

A Szózat hangjai mellett a közönség szétszórt.

A templom számára ez alkalommal a következő nagyobb összegeket kaptuk: Pál

Gábor csikszeredai igazgató, kir. tanácsos 50 K. Bartalis Imre 10 K, Persián János 10 K, Bokor Dénes 10 K, Balásy Dénes tanár, Budapest 10 K, Paál Gyula ny. tanár Marosvásárhely 10 K, Balásy Imre segédlelkész Kolozsvár 10 K, Erdős István 5 K, Paál Árpád 5 K, Pál Sándor 4 K, Raduly Juliánna 4 K, Schuller Jánosné Paál Eszter 4 K, Kóncsag Ignác pleb. 2 K.

Bár többen adtak még nagyobb összegeket, de feljegyzése a nagy tolongás miatt lehetetlen volt. Azért úgy ezeknek, mint minden jólelkű adományozónak ezuton is hálás köszönetet mond az ünnepély rendezősege.

Színes képek.

Fáklyás rendőrök.

A legtöbb tréfának fele való. Ez pedig amit most elmondani kívánunk, nem is annyira tréfa, mint inkább valóság.

Ugyanis a minap igen érdekes menet vonult végig Székelyudvarhely város utcáin — az éjféli utáni időben.

Korom sötétség, rideg, hideg éjszaka volt. A 7-es és 15-ös számú rendőrök fáklyával kísérték hazáig azt a praktikus tisztviselőt, a kinek — szerencséjére — azon ötlete támadt, hogy a rendőrséghez forduljon világosságot nyújtó segítségért...

Este 6 órakor még világosság van az utcán, de azért a villamos lámpák pazarul szórják a fényt. A polgármester jóvoltából pedig — maholnap fagygyertyára szorul a késő éjszakai órákban is járni kénytelen közönség. A rendőrség emberei meg a gőtétben — csupa véletlenségből — hálha épen a polgármester urat fűlelik le majd... valamelyik csavargó helyett!... Szóval a sötétség veszedelmes a rendőrségre, a járókelőkre, de még inkább az lehet a kortesuton jövő-menő polgármesterre...

Sokszor mondtuk, hogy ne a gyufán, hanem egyéb dolgokon kellene spóroljon a polgármester ur. Így pl. a polgármesteri tulajmagas fizetésből is — bőven telnék világosságra...

HIREK.

— **Székelyudvarhely üdvözlote.** Ország-szerte megbotránkozást, elkeseredett felháborodást keltett az a gyalázatos erőszak, mellyel a Tisza-Lukács-kormány viseltetett a nemzet legérdemesebb férfiainból álló országgyűlési-ellenzékek szemben. Ebből kifolyólag a székelyudvarhelyi függetlenségi és 48-as párt a következő táviratot intézte az egyesült ellenzékhez Apponyi Albert gróf utján és kezéhez:

„A rezolúciós munkapárt pyrrhosi győzelme alkalmából, az egyesült ellenzéknek — a szent korona ékköve: a magyar nemzeti alkotmányért, ember feletti erővel, nagy hazaszeretettől telített szívvel vívott titáni küzdelme közbe, a biztos győzelem reményében, Isten áldását kérve, üdvözlétét, hódolatát küldi Székelyudvarhely város függetlenségi polgársága. Székelyudvarhely, 1912. szeptember 19-én. Gáspár Balázs. Dr. Olosz Péter.”

— **A külügyminiszter fiának nevelője.** Jánossy Bélát, városunk szülöttét és az itteni rom. kath. főgimnázium volt tanárát érte a megtiszteltetés, hogy gróf Berchtold Lipót az osztrák és magyar monarchia külügyminisztere Zsiga fiának nevelését rá bízta. Nagyon örövendünk, hogy Jánossy ezen előkelő családhhoz jutott, de nagyon örövendünk annál is inkább, hogy ott az idegenben Vác-on, a hol legutóbb közmegelegedésre tanított, olyan nevet vívott ki magának, mint kiváló pedagógus, hogy egyenesen meghívták eme kitüntetésbe menő állásra. Minden esetre jól esik tudnunk, hogy a kis gróf

nevelése kipróbált jó magyar hazafi kezébe van tetéve. Őszinte örömmel kívánunk szerencsét a messze idegenben és erőt hozzá, hogy ott is olyan jó hírnevet szerezzen a székely névnek, mint Vácon. Már elutazott városunkból és f. hó 20-án állását el is foglalta Bécsben.

— **Egyháztanácsi ülést** tart ma (vasárnap) d. e. 11 órakor Pál István apát-kanonok, főesperes-plebános elnöklése alatt a székelyudvarhelyi róm. kath. keleti tanács. Az ülésen a templom javításával kapcsolatos ügyeket tárgyalják.

— **Új ügyvédek.** Dr. Beszterczey István székelykeresztúri kir. járásbíró és Dr. Ferenczy Pál székelykeresztúri ügyvéd-jelölt az ügyvédi vizsgát kiváló sikerrel tette le Marosvásárhelyt.

— **Tánciskola.** Simkovits József oklevelés táncitanító, kit évek óta ismer és becsül közönségünk, Székelyudvarhelyt e hó 22-én a polgári önképző-kör nagytermében megkezdí táncitanítását.

— **Mungó arcatlanság.** Ha valaki másnak lakásába, üzlethelyiségebe, azokkal összekötetésben levő vagy azokhoz tartozó valamely helyiségben jogos indok nélkül, eselszövénynyel, — vagy az abban lakónak vagy a lakással rendelkezőnek akarata ellenére bemegy, vagy abban akarata ellenére bennmarad: három hónapig terjedhető fogházzal és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ezt mondja a Btk. 332. §-a. Ezzel szemben pedig napról-napra ismétlődik a kormányt árkon-bokron keresztül dicsőítő és a becsületes ellenzéki férfiakat sáros láb-bal taposni akaró „lgyen példány” tolokodása azoknál is, kik undorral, megvetéssel fordulnak el a piszkolódó papirostól. Hiába utasítják vissza, hiába dobják ki, gyűlöletes, szemtelen pófáját ismételtelen oda dugja. Ez a mungó arcatlanság. A posta nem győzi szállítani a folyton visszatartott „lgyen, Mutatvány, Díjlatlan” jelzésű újságformájú piszkos nyomtatványt. De azért csak küldik. Valóságos küzdelmet folytat vele a jó érzésű közönség, mert tudja, hogy ingyen ma nem adnak semmit. Ha elfogadja, megveszik az árát rajta sokszorosán. Erről fel kell világosítani a közönséget azoknak, akiket illet.

— **Tanítói áthelyezés.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter Paál Sándor kiskalambfalvai igazgató-tanítót és Paál Jenő magyarhídegluti tanítót kölesönösen áthelyezte. Vajjon mi lehet elrejtve ez áthelyezés mögött? ... Jó volna megtudni, mert alig hiszünk, hogy ahhoz a közérdeknek is köze ne lenne. Paál Sándor Kiskalambfalvát újra teremtette. Neki köszönhető az is, hogy vasuti őrháza van és egyebe is Vajjon mi zavarhatta ki békés munkás otthonából? Erre azonban most alig ha kapunk feleletet.

— **Royal-mozi.** A városunkban levő Royal mozgófénykép színházat összes felszereléseivel együtt örökös áron megvásárolta Tordon János vállalkozó és azt saját berendezésével pótolja, kibővítve, folyó évi szeptember hó 28-án (szombaton) ismét megnyitja. A Royal-mozi továbbra is Székelyudvarhelyt, a régi városháza emeleti nagytermében marad s minden héten szombaton és vasárnap előadások lesznek. Tordon János, a Royal-mozgó tulajdonosa, elsőrendű műsort ígér a közönségnek s tekintettel arra, hogy állandó letelepedésről van szó, nemelhetjük is annak beváltását.

— **Takarékpénztár és munkásbiztosító pöre.** Nagyon fontos ügyben hozott ítéletet a szegedi ítélőtábla. A Szabadkai Általános Takarékpénztár és Szabadkai Kerületi Munkásbiztosító Pénztár állottak egymással perben, amely abból keletkezett, hogy a Munkásbiztosító Pénztár ezerkétszáz korona járulékot rótt ki az Általános Takarékpénztár ama alkalmazottai után, akiket 1891. évtől alkalmazott és akiket a régi Kerületi Beteg-

segélyző Pénztárba nem jelentette be. A Munkásbiztosító Pénztár, mint a megszűnt Betegsegélyző Pénztár jogutódja követelte a járulékot, melynek kifizetését a takarékpénztár azon a címen tagadta meg, hogy a munkásbiztosító járulékkövetelési joga elévült. A királyi tábla a pénztár javára döntött és az ítélet alapján a munkásbiztosító Pénztár most sorra veszi a szabadkai takarékpénztárakat és visszamenőleg 1892. április 14-ig, vagyis tíz esztendőre kirója a járulékokat. A Munkásbiztosító becslése szerint e kirovással a felszámolt kerületi Pénztár vagyontömege mintegy huszezer koronával fog növekedni. Ennyit kell a szabadkai bankoknak fizetniük a Munkásbiztosító részére.

— **Leszállítják a szolgálati időt.** Negyven év hosszú idő, egy ember élete sem tart sokkal tovább. A tanítónak ilyen hosszú ideig kell a tantábornak poros levegőjét élvezni. Amikor már teste, lelke megöregedett csak akkor küldik el pihenni. De a halál rendszerint csak egynéhány évig hagyja nyugolni a roncsolt tüdejű és elhasznált agyu kulturharcosokat. Az állam a többi alkalmazott it nem zsarolja ki oly mértékben. A vasutasoknál megelégszik huszonöt éves szolgálattal, a tanárokat pedig harminc éves szolgálat után szintén pihenni küldik. A tanítóság csak öt év elengedését kérte, de a miniszter még ily csekély kívánságot sem akart teljesíteni. A polgári iskolai tanárok szolgálati idejét leszállítják harmincöt évre. Most már elvárja a tanítóság is, hogy eheli követelését teljesítsék. Negyven évig nem a legkellemesebb dolog szenvedni a tanügyért, még gróf Zichy János sem szeretne negyven évig közoktatásügyi miniszter lenni. Vagy igen?

— **Székely testvérek!** Szegények vagytok? Nem telik arra, hogy egymagatok előfizessetek a most annyira szükséges függetlenségi újságra? Ne szégyeljétek. Ha ötön összeálltok és 2—2 koronát letesztek, egész éven át, hetenkint kétszer olvashatjátok a „Székely-Udvarhely” politikai székely újságot. Az öt székely közül egyiknek a nevére megrendelhetitek s ilyen módon évi 2 koronáért mindannyian újságelőfizetők lehettek. Ne hallgassatok azokra, kik felsőbb nyomás folytán, lebeszélnek az ellenzéki lapok olvasásáról. Azok csak azt akarják, hogy Ti örökre tudatlanok maradjatok és az orrotoknál fogva vezessenek oda, a hova hatalmi érdekeik kívánják. Nyilják ki már egyszer a szemetek és azzal lássátok meg a végtelen nagy veszedelmet, mely hazánkat különösen most végpusztulással fenyegeti. Jogaitok érvényesítéséről csakis az ellenzéki lapok beszélnek. Olvassátok tehát fokozott figyelemmel az igazi függetlenségi újságokat, mert most nagy feladatok várnak minden igaz hazafira.

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy az őszi időnyre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövedek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

Méhészet.

Teendőik kezdő méhészek számára.

A nyár elmúlt s vele a remény; nem a legjobb emléket hagyta nekünk, méhészeknek. Nagyon sok reményt és tervet semmisített meg. Azonban ha tervünk nem sikerült is, nem kell csüggednünk, aggodalom nélkül folytassuk tovább a munkát s ha helyesen végezzük munkánkat, biztosan számíthatunk fáradságunk jutalmára.

A nyár elmúltával vége lett a mézgyűtésnek, nincs a méheknek gyűjteni valójuk; ezután még a napi szükségletet sem képe-

sek gyűjteni. Hiába diszlenek a mezőn a virágok, hiába keresik fel a méhek nagy szorgalommal, üres a virágok kelyhe, nincs bennük édes nektár, a hűvös éjszakák megakadályozták fejlődésükben. Kis munkásaink azért mégis fáradhatatlan szorgalommal keresik fel a virágokat mindaddig, míg a kasza vagy a hideg meg nem semmisíti azokat. Gyűjtenek még virágport a fiasítás számára, a melyre a jövő tavaszon igen nagy szükségük lesz.

A mézért ha ki nem űritettük, tovább ne késsünk vele, hanem minél előbb űritsük ki, a Hanemann-rácsot szedjük ki s helyébe a fedődeszkákat rakjuk oda; az elszedett mézes kereteket pergessük ki; a kipergetett lépeket a mézürbe rakjuk vissza; a fedődeszkát egy centiméternyire feszítsük szét, hogy ezen a nyíláson a méhek felmenjenek a mézürbe s a lépeket pár nap alatt rendbehozzák és azután kiszedjük és elraktározzuk azokat.

A méhek betelelési ideje itt van. E munkánkat míg az idő alkalmas, végezzük el, mert ha elhalogatjuk s majd akkor végezzük, mikor az idő nagyon lehül, nagy nehézséggel jár s mégis csak egyoldalulag tudjuk végezni. A méhek betelelése nem valami nagy dolog, mint némelyek gondolják. Az egész betelelési munka csak annyiból áll, hogy alaposan meggyőződjünk a méhek mézkészletéről s ha hiány mutatkozik, azt pótoljuk s hogy milyennek kell lenni a méhek téli berendezésének, ezt legjobban maguktól a mékektől tanulhatjuk meg leginkább.

Kezdő méhészek, a kik még nem tudják milyen kell legyen a méhes család téli berendezése, szedje ki egy jó népes méhes család összes építményeit, nézze meg alaposan s a hogy az van berendezve, mindig ahhoz hasonlóan járjon el. Minél jobban megközelítheti ezt, annál helyesebben járt el. Kezdő méhészek figyelmébe ajánlom, hogy az a méhes család, a melynek a költő-úr felső sor kereteit teljesen megtöltötte mézzel és be is fedelezte s az alsó sorban is 2—3 keret felényire vagy egyharmadára mézzel megvannak töltve, utóbbiak ha nincsenek is befedve, az ilyen méhes család ha kellő népességgel bír, a mely 14—16 keretet elfoglal teljességgel megfelel azoknak a mi egy jó méhes család beteleléséhez szükséges.

Gyenge méhes családokat ne teleljük be bár mennyire ohajtjuk is méheink létszámát szaporítani, hanem minél előbb egyesítsük. Két gyenge méhes családból egyet vagy 3-ból keletűt készítsünk, mert gyenge méhes családok ritkán hoznak a méhésznek jóvedelmet. Az egyesítés az ingó szerkezetű kaptárakban igen könnyű dolog.

Azt hiszem felesleges is említenem, hogy az öregebb vagy gyengébbnek bizonyultaknak semmisítjük meg népét és építményeit felosztjuk.

Az egyesítés vagy felosztandó méhes család anyját kikeressük és megsemmisítjük. 24 óráig anyátlanul saját kaptárunkban helyen hagyjuk. Az anya eltávolítása után másnap estefelé, mikor a méhek járása megszűnt, kiszedjük a kereteket és a méhekkel együtt azon kaptár mézürbe rakjuk, ahova akarjuk. Azon kaptárba, melyikbe a más kaptárbeli méheket rakjuk, előzetesen egy fedődeszka helyébe rostaszövetet teszünk. Ez azért szükséges, hogy reggelig egyenlő szaguk legyenek és akkor minden veszély nélkül össze ereszthetjük.

A melyik méhes családnak kevés mézkészlete van, befedett mézes keretekkel nem rendelkezhetünk s kényszerítve vagyunk pergetett méz etetésére, ezt éppen ne halogassuk, inkább végezzük ma, mint holnap! Az etetéssel óvatosan járjunk el, nehogy rablást idézzünk elő.

Székeleyszombor, 1912. szept. 9-én

AMBRUS ANDRÁS, méhészek.

4700—912. tlv. sz.

Hirdetmény.

Erdőfüle község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletre képest átalakított és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1896. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. t. cikkben szabályzott eljárás a telekbejegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban foganatosítottatik.

E célból az átalakítási előmunkálatok hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1912. évi november hó 1-én fog kezdődni.

Ennél fogva:

felhívjuk az összes érdekeltet, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új tlv. tervezet ellen netalán észrevételeket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetések-ből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. Mindazok a kik a tlv. ben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

3. Mindazok kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tlv. bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi 29. t. c. 15., 18. és az 1899. évi 38. t. c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják vagy oda hassanak, hogy az átruházó tlv. tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a helyeg és illeték elengedési kedvezménytől is esznek.

és azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyisint az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy a

törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a helyeg mentesség keezményétől esznek.

Kir. Járásbírósg mint telekkönyvi hatóság.

Oklandon 1912. évi szeptember 12.

Kelemen s. k.

kir. aljbíró.

A kiadmány hitelül:

Szeles Felix

kir. j.-bírósgai írnok.

tlkvezető h.

Szamóca, legalkalmasabb ültetési ideje most van. Erőteljes, átültetett c-e metéket készen csomagolva, 100 darabonként 7,50 koronaért szállítanak **Fischer és Társai** faiskolák és szőlő oltványte epei Nagyenyed.

MEGHIVÓ

A székeludvarhelyi ipari és gazdasági hitelszövetkezet mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja folyó hó 22-én a szövetkezet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok azon figyelemzetéssei hivatnak, miszerint kellő számú tag megnem jelenése esetén folyó hó 29-én a rendkívüli közgyűlés — az alapszabály 40 §-a értelmében — tekintet nélkül a tagok számára fog megtartatni.

Székelyudvarhely, 1912. szept. 12.

Igazgatóság.

Kerestetik

egy utazó, aki a kereskedőket látogatja meg **Székelyudvarhelyt** és a szomszéd helyiségekben egy októberben üzembe jövő

Bonillon-kockagyár-hoz.

Ezek egy új módszer szerint készítettnek és olcsóbbak, izletesebbek, kiadósabbak, mint minden konkurrens gyártmány és teljesen pótolja a húst. — Ajánlatok referenciák megadásával „1303 H. N. Rudolf Mosse, Wien” címre küldendők.

Eladó olcsón egy szép és jó Daniel-féle cserépkálya. Hol? Megmondja a lap kiadóhivatala.

Eladó ház Árpád-utca 64. számú ház eladó. Értekezhetni özv. Sándor Denesné.

Kiadó urilakás

1. **Kiadó urilakás** a Batthyány-téren. Emeleten: 1 nagy utcai áltányos: három, vele összefüggő és 1 kis átjáró szobából álló lakás, azonnal, vagy szept. 29-re kiadó!

Udvari lakás

2. **Udvari lakás** ugyanott két szoba, konyha és hozzávalókkal, földszint, kiadó. Egyik nagy szoba alkalmas: szabónő, masamódnő stb.-nek

Ugyanottan

3. **Ugyanottan** udvari földszintes lakás 1 szoba, konyha és hozzávaló helyiségekkel kiadó és azonnal is elfoglalható.

Csere

4. **Csere** utcában 3 szobás, konyhás, kamara, pince, fatartó, sertésol, tyukol, galambbug és külön udvarral, kuttal, gyönyörű rózsás kerttel, gyümölcsfákkal. Kedves, csendes lakás egészséges helyen. Pék József építőmesteré volt. Azonnal vagy szept. 29-ől kiadó.

Csere

5. **Csere** utcában három szoba egyik jó műhelynek konyha, kamara, sütőház külön udvarral. A Herczeg Albert féle házban kiadó, esetleg eladó, olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett!

Csere

6. **Csere** utcában, a 3-dik ház az alban, a kuton innen, néhai Kandó-féle házban: kiadó egy két szobás és egy szobás lakás, fatartó, sütővel, külön udvarral, azonnal el is foglalható!

A tábor

7. **A tábor** utcában a köz-kórház háta megett: két szobás, kamarás és konyhás, pince, fatartó, tyukol, sertés paja és esetleg istállóval és székérszinnel is, csak egy lakos van még az udvaron, külön vizű kuttal kiadó! A lakás alatt van egy nagy magas, tagas nagy műhelynek alkalmas pince helyiség. Van egy külön eggyes szoba is, mely külön is kiadó!

Eladó házhelyek, belsőségek!

8. **Eladó házhelyek, belsőségek!** Az országot menten Bethlen-utca-ban, az utcát mellett, a bejárónál balra levő belsők, mely Vajda Lajos faraktára volt. ELADÓ. Parcellánként az egész 5 belsőre felosztva 5000 koronáért darabja! Vendéglőnek, kereskedésnek, nyílt üzletnek, fakeskedés e rendkívül előnyös, mert hátul a vasútra is rakodó kapu nyitható. Barmiféle épület építése kőből engedélyeztetik barkinek is. ELADÓ RÉSZLETFIZETÉSRE IS!

Kuvarkertbe

9. **Kuvarkertbe** nagy gyümölcsös kert FELPARCELLÁZVA több házhelyre, megékinthető terv szerint! Három utca fronttal eladók örök áron. Vevőknek olcsó fővény, téglavetett hely biztosított. Gyönyörű mind nemes fajokkal, melyek már teremnek. Jó ivóvíz kuttal! Igen alkalmas lenne tisztviselői telep, vagy más társaságok tagjainak, kik így magukban építhetnének és lakhatnának. Ha a pénzügyi viszonyok javulnak, magam szerzek reá kölcsönöket az építhetésre!

Tábor

10. **Tábor** utcában gyönyörű gyümölcsös kertben TAXÁS házhelyek eladotnak, illetőleg kiadotnak huzamos időkre! Kitűnő kut az udvaron, közös sütő kemence stb-vel! Az utca már csaknem egészen be van építve!

Külömbféle kiadandók vagy eladandók!

11. **Faraktárnak:** a barom piactér melletti bekerített hely; külső fele kiadandó és azonnal át is vehető. Belső felén már van faraktár!

12. **Homoródi borvíz** szállításra a városba korszókba előfizetőknek kiadandó kétféleképpen is. 1. A szállító kap a behordás és széthordásért és elosztásért az előfizetőknek havi 200 K-át 2. Vállalkozásba veszi a szállítást, korszót, szekeret, míg maga beszerzi. én adok, mely esetben 230—240 K-át kereshet

13. **Nagyalambfalván eladó** az országot menten egy kitűnő helyen, a korszoma mellett fekvő nagy belső. Mindenre, de iparosnak, különösen alkalmas 2000 K-ért. Azonnal át is vehető. Jó kut van rajta.

14. **Nagyalambfalván eladó** egy 28, egy 14 és egy harmadik 9 holdas, erdő szép tűzifa allománnyal, mely legszebb a község határába. Az országtól pár száz lépésre. Várfele-névi helyen a Vágás pataka, melyen a falun innenfelüli hid vezet át. Székelyudvarhelyről is megjárható egy nap kétszer! Igen előnyös vásár, fogattartóknak.

15. **Fentiekről értekezhetni** levélben vagy személyesen a tulajdonos:

Nagysolymosi

KONCZ ÁRMIN

gyógyszerész Székelyudvarhelyt.

Béjegyzők és pécsnyomók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan, szövegezéssel kaphatók. Székely-Udvarhelyt kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papír kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Czell Frigyes**és Fiai**

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás termeszettadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nőstény véreb, mely, Frigyes főherceg vérebével volt párosítva, mind a kettő garantált tiszta faj, semmi szépség hibájuk nincs — 300 és 200 koronáért eladó. Cim: özv. **Kerbolt Ferencné VINKOVCE** (szerénvárm.) Florián u. 6. sz.

Eladó vagy kiadó**belsőség.**

Székelyudvarhelyt. Solymossy-utca 27. sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésol és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól ugyanott.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné!

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orvanc, bujakór, számarhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és belgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vizekórás, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF.** Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.